

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Ramon Gorostidi Zuaznabar

*Itsasondo,
Gipuzkoa
(1932)*

Aurkibidea

Biografia

1932an jaio zen Itsasondoko Urkia auzoko Garaikoetxea baserrian. Gurasoak amezketarrak zituen eta hango etxea erre zenean Urkira joan ziren. 7 senide ziren familian. Eskolan Urkian ibili zen lehenbizi eta, ondoren, Tuterako seminarioan. Lana egin eta erdaraz ikasten zuen bertan. Baserritik bizi izan dira beti eta basoko lanetan ere jarduna da Joxe Ramon. Soldadutzatik bueltan hasi zen etxetik kanpora lanean, ia 38 urterekin Lazkaoko "Forjas Lazkano"-n eta gero "Envolvedoras"-etan.

Zintak

ITS-004

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-06-09
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Idiekin eta gurdiarekin mendira

- **Erref:** ITS-004/003
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:05:41. **Bukatu:** 00:06:49

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Idiekin Murumendira joaten ziren idiekin, gurdia atzetik zutela. Burdinazko gurpilak zituzten gurdi haiek. Gerora gomazko gurpilak atera ziren.

2. Eskolan izandako maisuak

- **Erref:** ITS-004/006
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:09:47. **Bukatu:** 00:10:58

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Apaiza izaten zuten maisu normalean. Gerora, ordea, maistrak etorri ziren. Eskolan ez zuten asko ikasi. Eibarko maisu bat izan zuten, euskalduna, euskaraz hitz egin nahi izateagatik bidali egin zutena. Gerora, Gasteizko maisua etorri zen, baina hark ez zuen auzoetako ikaslerik onartzen.

3. Tuteran ikasten eta lanean ibiliak

- **Erref:** ITS-004/009
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:12:25. **Bukatu:** 00:14:41

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Joxe Ramonek Itsasondon eta Tuteran ikasi zuen. Tuterara gaztelania ikastera joan ziren; eskolan ikasi eta lan egiten zuten han. Ezagun baten bidez joan ziren Tuterara.

4. Tuterako bizimodua eta baldintzak

- **Erref:** ITS-004/010
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:14:41. **Bukatu:** 00:17:33

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Tuteran zer lan egiten zituzten azaltzen dute. Aberatsen semeak joaten ziren hara gehienbat. Ordaindu egiten zieten han lan egiteagatik, baina ez asko; jan, ordea, oso ondo egiten zuten. Lo egiteko, ikasle bakoitzak bere gela izaten zuen. Etxera udan itzultzen ziren.

5. Tuteratik etorritakoan, basoko lanean hasi

- **Erref:** ITS-004/011
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:17:33. **Bukatu:** 00:19:45

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

16 eta 19 urterekin itzuli ziren etxera Tuteratik. Orduan basoan hasi ziren lanean. Basoko lana jornalaren truke izaten zen. Segan eta pinuak sartzen aritzen ziren, besteak beste.

6. Lehengo segak nolakoak ziren

- **Erref:** ITS-004/012
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:19:45. **Bukatu:** 00:22:12

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Lehen segak orain baino zertxobait hobeagoak izaten ziren. Segá mota ugari zegoen. Ordiziatik erosten zituzten segak normalean.

7. Enborra moztu eta garraiatzeko baliabideak

- **Erref:** ITS-004/013
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:22:12. **Bukatu:** 00:25:20

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Basoko lanetan sega, aizkora eta trontza erabiltzen zuten. Enborra nola moztzen zuten azaltzen dute. Lortzen zuten egurra inguruko zerrategietara saltzen zuten. Egurra garraiatzeko, hasieran idiak erabiltzen ziren; baina gerora, kableak. Kableek nola funtzionatzen zuten azaltzen dute.

8. Inguruko zerrategiak eta errotak

- **Erref:** ITS-004/014
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:25:20. **Bukatu:** 00:26:58

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Baserría » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Inguruan zerrategiak eta errotak non zeuden azaltzen dute. Errota erre zenekoa gogoan dute. Lehen errotak non-nahi zeuden, ogia etxean egiteko ohitura baitzegoen.

9. Ogia etxean egiten zuten

- **Erref:** ITS-004/015
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:26:58. **Bukatu:** 00:28:33

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Etxean ogia eta taloa egiten zituzten ekonomikan. Zer errotatara joaten ziren aipatzen dute. Aldiko 100 kilo inguru eramaten zuten errotara.

10. Etxeko menua: babarrunak egunero

- **Erref:** ITS-004/017
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:29:19. **Bukatu:** 00:31:05

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Egunero babarruna jaten zuten etxean. Igandetan babarrun zuriak eta garbantzuak jaten zituzten. Gauean babarrun hotzak jaten zituzten. Lehen baratzea zuten: artoa, garia eta arbia ereiten zuten. Gerra ostean, errazionamendua zegoen eta ogi gogorra jasotzen zuten.

11. Karobiko lana fundiziorako

- **Erref:** ITS-004/019
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:32:08. **Bukatu:** 00:34:52

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Karobia nork erabiltzen zuen azaltzen dute. Harrobia karobi ondoan zegoen. Karobietako lana fundiziorako izaten zen, eta garraiorako kamioiak erabiltzen zituzten. Fundiziorako balio ez zuena baserrira eraman zezaketen.

12. Lazkaoko lana eta erretiroko baldintzak

- **Erref:** ITS-004/022
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:36:26. **Bukatu:** 00:39:47

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Joxe Ramonek Lazkaon egin izan du lan 38 urtean. Lan asko egiten zuten; enpresaren bilakaeraz hitz egiten du. Erretiroa hartzeko garaian, ondo joan zitzaion.

13. Lanean hasi zireneko bizimodua

- **Erref:** ITS-004/023
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:39:47. **Bukatu:** 00:42:01

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Inazio Legorretako paper-fabrikan aritu zen lanean. Egurra txikitzeko makinara egurra sartzen zuen hasieran, eta gerora aldatu egin zen sistema. Lanean zeudela, bazkaltzeko nola moldatzen ziren azaltzen du. Lehen 8 ordu egiten zuten lan, baina bazeuden 12 ordu sartzen zituztenak ere. Irabazten zuten dirua ez zuten etxean eman behar izaten, ordurako helduak baitziren.

14. Auzoaren antolamendua lehen

- **Erref:** ITS-004/025
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:42:22. **Bukatu:** 00:44:04

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Urkian lehen 22 baserri zeuden. Familiak lehen orain baino ugariagoak ziren. Beste auzoetan zer zegoen azaltzen dute.

15. Tabernara igandetan

- **Erref:** ITS-004/027
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:44:13. **Bukatu:** 00:46:06

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Urkiatik igandetan inguruko taberna batera joaten ziren. Urkian ere bazen taberna. Tabernara igandetan joaten ziren. Gazteak karta-jokoan eta dantzan aritzen ziren.

16. Ura nondik lortzen zuten

- **Erref:** ITS-004/028
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:46:06. **Bukatu:** 00:47:47

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Putzu zaharra ezagutu zuten. Garai hartan norbere garbitasuna beste era batekoa izaten zen, ez zitzaion orain bezain besteko garrantzia ematen. Ur edangarria nondik ekartzen zuten azaltzen dute.

17. Etxean argindarra izan artekoa

- **Erref:** ITS-004/029
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:47:47. **Bukatu:** 00:48:55

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Argirik ez zuten gaztetan. Turbinatik etortzen zen argia, eta horretarako ur asko behar izaten zuten. Argindarra izan baino lehenago, kandelak eta kinkak erabiltzen zituzten.

18. Auzoan gaixotasunak eta erditzeak zeudenean

- **Erref:** ITS-004/031
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:49:26. **Bukatu:** 00:51:27

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak

Laburpena:

Norbait gaixotzen zenean, Itsasondora jaitsi behar izaten zuten. Gaixoak lehen bizkarrean eramaten zituzten, gerora autoan. Auzoan emagina bazuten. Emakumeak haurra izatean zailtasunak izaten bazituen, ospitalera eramaten zuten.

19. Urkiako eta inguruetako jai-giroa

- **Erref:** ITS-004/033
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:53:11. **Bukatu:** 00:56:07

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

Urkian lehen giro ona zegoen: gazte asko ziren, denbora gutxian gehiago disfrutatzen zuten... Auzoko festak zirenean, kaleko jende asko etortzen zen. Azkoitiko Martirieta auzoko jaietara oinez joaten zenik ere bazegoen. Inguruko festetara joaten zirenean, meza entzun ostean, musika entzuten zuten, zerbait bazkaldu, eta erromeriara joaten ziren.

20. Kuadrilla-giroko edariak

- **Erref:** ITS-004/034
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:56:07. **Bukatu:** 00:57:49

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Kuadrillan zeudenean, anisa edaten zuten gailatekin. Beste batzuek uxuala edaten zuten, baina hura gogorra zen.</p>

21. Sagardoa egiteko prozesua eta sagar motak

- **Erref:** ITS-004/035

- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:57:49. **Bukatu:** 00:59:55

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserría » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Sagardoa baserri gehienetan edaten zen. Etxe askotan zeuden dolareak. Sagardoa auzolanean egiten zen. Sagardoa egiteko prozesuaz eta sagar motaz hitz egiten dute.</p>

22. Lehen sagar hobeak biltzen ziren

- **Erref:** ITS-004/036
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:59:55. **Bukatu:** 01:00:47

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Sagarra jateko ohitura handia zegoen lehen. Lehen sagarra sanoa zen, ez zen ustelik ateratzen ia.</p>

23. Azokan saltzen eta biltegietan erosten

- **Erref:** ITS-004/039
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 01:01:47. **Bukatu:** 01:04:41

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Etxerako janaria erosi behar zutenean, Ordiziara joaten ziren normalean. Lehen 4 biltegi baziren Ordizian, baina orain bakarra. Beraiek baserriko jeneroa azokan saltzen zuten. Lehen gaztaina asko jaten zen. Gereziak eta sagarrak asko saltzen ziren orduan.

24. Azokan saltzeko baserrian bildu behar

- **Erref:** ITS-004/040
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 01:04:41. **Bukatu:** 01:08:03

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Jendeak lehen azokan eta dendatan erosten zuen, baina dendetan ere ez zegoen gaur adinako aukera. Gaztainak danbolinean erretzen ziren. Gaztainak, gereziak, babarrunak... noiz eta nola biltzen ziren azaltzen dute.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com